

Universal Declaration of Human Rights - Talysh

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

İNSONI HƏXON BARƏDƏ UMUMİYƏ BƏYONNOMƏ

Tərcüməkə: Allahverdi BAYRAMI,

Redaktəkə: Ataxan ƏBİLOV

09.12.11

Preambula

Bə insoni avlodon həmməy xasbıə ləyoğətə fikfamon iyan çəvon bərobərbıə, yəndıku conıbə həxon zıne - ozodəti, ədoləti iyan sulhbeyəti əsosinə şərtbe bə nəzə seədə;

Bə insoni həxon beitonəti iyan nıfrət kardeəti bəşəriyyəti bə dəhşətvardə barbarizmi səbəb be, həmçinin bə sıxankarde, etiqadbaste ozodəti malıkbıə, tarsıku, ehtıjocıku ozodbıə dınyo ofəyemonəti çı bəşəriyyəti ən ali piyəybe bə nəzə seədə;

İnsoni bə zılmı-ıstıbdodi vəynə bənə oxonə vasitə bə ǵıyom eşte məcbur nıbe təmin kayro insoni həxon de ǵanuni hukuməti dasti mıdafiə karde zərurıbe bə nəzə seədə;

Xəlǵon arədə mehribanə munasibəton oko dastək doy vacibəti bə nəzə seədə;

İbıə Milləton xəlqon İbıə Milləton Təşkilati (İMT) Nizomnomədə bə əsosinə insoni həxon, bə insoni şəxsiyyəti ləyoğəti iyan ǵıyməti, merdon-jenon həxon bərobərəti bovə kay təsdiǵ karde, həmçinin həniyan hevuja ozodəti şəraitədə bə sosialə tərəǵǵı nailbe iyan bə jimoni şəraiti çəkbeyo koməq karde bə qətm döə be bə nəzə seədə;

Uzvbıə devləton de İMT həmkoəti şəraitədə bə insoni həxon iyan əsosinə ozodətiyon bəməl vardero koməqəti karde bəştə ehdə peqəteəti bə nəzə seədə;

İn həxon iyan ozodətiyon tam dərk kardeyo həmonə ehdəpeqəteyon bə vırə rosniye yolə əhəmiyyət kəsb kardeəti bə nəzə seədəy;

İMT Penə Məclis

bəyon kardədə İnsoni Həxon barədə Umumiyyə Bəyonnomə qələy vəzifə təkı, açəyon bə vırə rəse qorə bəpe həmmə milləton iyan dəvləton joǵo cəhd bıkən ki, har kəs iyan cəmiyyəti har qılə orqan ın Bəyonnomə ıstə dastədə rəhbər qəte əsosdə maarıfyonəti ya de tədrisə roy bə ın həxon iyan ozodətiyon hurmətkarde iyan əvoni təmin kayro dastək be bızno, milli iyan beynəlxalqə səviyyədə de tərəqqipərvərə tədbiron roy həm İMT uzvbıə xəlǵon, həməən çəvon yuristiksiyə jiyobıə əraziyonədə jiyə xəlǵon arədə həmməyəvo iyan effektiv zınə bıbu.

Maddə 1

Həmmə insonon bəştə ləyoğəti iyan həxonro ozod iyan bərobər movardə bedən. Çəvon şuur iyan vicdon hese, əve ki, deyəndı mınasibətədə bənə bıvə rəftor kardəninin.

Maddə 2

Har qılə şəxs ıstə irqi, pusti ranqi, cinsi, zıvoni, dini iyən co əğıdə, milli ya sosial səvoni, əmlakə, sosialə movqe iyən co vəziyyətiku başıkrə nıbə ın Bəyonnomədə elon kardə bıə həmmə həxon iyən ozodətiyon malik bənine.

Çımiku ziodə, çı həminə şəxsi mənsubbıə məmləkəti ya ərazi, çı ərazi müstəğıləti, ғəyyuməti jiyobe, ıstənidarənıbə be ya suverenəti har curə şıklədə məhdud beku başıkrə nıbə, siyasiyə, huğugiyə iyən beynəlxalğə statusiku bə nav omə co-səçınətiyon barde əbini.

Maddə 3

Har şəxsi bo jiye, bo ozodəti iyən şəxsi dastnıjənəti həxiş hese.

Maddə 4

Hiç kəs bənə kolə (nokə) ya şıkrə vəziyyətdə oğəte əbini; ғıldorəti iyən ғulə hıriyemon həmməy formondə ғədəğən kardə bedə.

Maddə 5

Hiç kəs bə əzobi, ya ғəddorə, çəy ləyoğəti bə ji vardə ғeyri-insonə mınəsibəton, bə cəzoon məruz nibənine.

Maddə 6

Har qılə şəxs konco bedə bıbu ıstə həxe subyektəti zıneyəti həxiş heste .

Maddə 7

Həmmə insonon ғanuni vədə bərobərin iyən qanuni tərəfikü bərobər şıklədə ıstəni mıdafiə həxjon hestışone. Həmmə insonon ın Bəyonnomə dəcvoniyə har curə co-vıjniyətionku, bə jələvonə co-vıjniyətion har curə cəhdiku bərobər şıklədə mıdafiə həxjon hestışone.

Maddə 8

Har qılə şəxsi Konstitusiyə ya ғanuni bəy doə həxon dəcvoniyə vaxtədə səlohiyətinə milliyə məhkəmon tərəfikü ıstə həxon mıdafiə karde həxiş heste.

Maddə 9

Hiç kəs ıstənbəsə bə həbs, bo qəte ya bə kuçovnə məruz mande əzini.

Maddə 10

Har qılə şəxsi çəy həx iyən vəzləfon təyin kardeyo iyən bəyo handə bıə cinoyətə ittihomon əsosin be mıəyyən kardeyo, bəçəy koy müstəğılə, bitərəfə məhkəmədə tam bərobərəti əsasədə, de oşkoəti iyən çı ədoləti həmməy tələbon çəş karde şəraitədə diyo kay həxiş heste.

Maddə 11

1. Cinayət kardeədə ittihombıə har qılə şəxs tovə çəy qino bəçəy mıdafiəyo həmmə imkonon təminbıə oja məhkəmə ıstintağədə de ғanuniyə ro sıbut be, beqino hisobbə həxiş heste.

2. Hiç qılə şəxs de milliyə ғanundoəti iyən de beynəlxalğə həxon əsosi bino be vaxt cinoyət hesab nıbə hərəkət iyən behərəkəton qorə cinoyətədə ittihom be əzini. Həmcinin bəy cinoyəti kardə vaxtədə tətbiğ bey zınə cəzoku qonə cəzo tətbiğ bey əzini.

Maddə 12

Hiç qılə şəxs bə şəxsiyə, xeyzonə mıdaxilə, kə-bə ənəqniyəti, bəyəndı məktub nıvışte nunəkiliyəti, bəştə şərəfi iyon nufuzi ıstənbəsə ğəsdi məruz be əzini. Har kəsi bə joğə mıdaxilə iyon ğəsdi çı ğanuni tərəfikü mıdafiə bey həxiş heste.

Maddə 13

1. Har qılə şəxsi har qılə məmləkəti hududədə sərbəst hərəkət karde iyon jimonə vırə səçniye həxiş heste.
2. Har kəsi ıstən olkən daxil be şərti har qılə məmləkət tərək karde iyon bəştə olkə oqarde həxiş heste.

Maddə 14

1. Har qılə şəxsi təqibiku co məmləkətdə boştəno pənohqə nəve, həmçinin çı pənohqəədə istifadə karde həxiş heste.
2. Çı həxədə həğigətən bə ğeyri-siyasiyə cinayəton ro doədə, ya bə İMT-i məğsədon iyon prinsipən zidd hərəkətonku bə nav omə təğibon vaxti istifadə karde əbni.

Maddə 15

1. Har qılə şəxsi vətəndoşəti həxiş heste.
2. Hiç kəs ıstənbəsə vətəndoşətikü, iyon vətəndoşəti dəqişkarde həxeku məhrum karde əbni.

Maddə 16

1. Bə perəsemonə sini rəsə merdon iyon jenon irqiyə, milliyə, diniyə əloməton qorə hiç qılə məhdudiyyət nıbəy bə nikah daxilbe iyon kəxıvandbe həx hıstəşone. Əvon bə nikah daxil beədə, nikahi müddətədə ya çəy dəcvonə vaxtədə çı eyni həxonku istifadə kardedən.
2. Nikah bə nikahi daxil bıə har dıqlə tərəf ozodə iyon tam rozi beədə dəbastə bedə.
3. Xeyzon çı cəmiyyəti təbiə iyon sərqrupə vahide, çəy çı cəmiyyəti iyon devləti tərəfikü mıdafiəbey həxiş heste.

Maddə 17

1. Har qılə şəxsi həm colinə, həmən de co kəson bə ico mülkiyyət xıvandbey həxiş heste.
2. Hiç kəsi ıstənbəsə çı mülkiyyətə məhrum karde əbni.

Maddə 18

Har qılə şəxsi fikir, viedon iyon din ozodəti həxiş heste. Bı həxe ıstə dini iyon etiğati dəqiş karde ozodəti, bəştə dini iyon bovə kardəyon təhsil, dıvo kay, dini iyon ritualə ayinon icro kay vaxti colinə, ya de cəkəson bə ico, oşko ya fərdi şikilədə etiğad kay daxile.

Maddə 19

Har qılə şəxsi əğıdə iyon əy sərbəst ifadə karde ozodətiş heste; bı həxe be manə bə əğıdə malikbe iyon informasiyon ya ideyaon devləti sərhədiku bə şıkrə nıbə de dilipiyə vasitəon nəve, ya bə dast varde, pevilo kay ozodəti daxile.

Maddə 20

1. Har qılə şəxsi bə dinc yığıncağon iyan assosasiyon ozodəti həxiş heste.

2. Hiç kəsi bə konsə qılə assosiasiya uzvəti məcbur karde əbni.

Maddə 21

1. Har qılə şəxsi devləti idarə kardeədə ya bilavasitə, ya ozodə şikilədə vijniyəbiə numayəndon vasitə iştirak kay həxiş heste.

2. Har qılə şəxsi işdə olkədə devləti idaronədə xıdmət kardeyo bə bərobər imkoni həxiş heste.

3. Xəlği iradə çı iqtidarə hakimiyəti əsas bənine; In iradə işdəni de nənəkılə sədodoymonə roy, umumiyə iyan bərobərə vijoniyə həxe, ya sədodoymonə ozodəti təmin bıkə de co eynimənəynə forməyon dəvoniya bə mütəmadi iyan soxtə nıkardemonə vijnon nişə dənəine.

Maddə 22

Har qılə şəxsi çı cəmiyəti uzv təkə sosialə müdafiəş bənine iyan de milliyə ya beynəlxəlgə həmkəoti roon, har devləti soxtəmoni iyan pesurson dairədə çəy ləyoğəti müdafiə iyan şəxsiyəti ozodə ovciyo iqtisadiyə, sosialə iyan mədəniyə sahədə həxonış heste.

Maddə 23

1. Har qılə şəxsi de zəhməti dastko bey, sərbəstə koy vırə seçin karde, ədolətinə iyan çəkə ko şəraitə bey, iyan bekoəti ku müdafiə bey həxiş heste.

2. Har qılə şəxsi hiç qılə co-vijniyəti nıbiə bə i curə koy i curə zəhməthəx səy həxiş heste.

3. Har kobıkə şəxsi bəştə koy qorə lozim beədə de co sosialə müdafiə vasiton təmöm bə, çəy işdəni iyan xeyzoni loyiğinə quzoroni təminbıkə ədalətinə iyan qənoətbəxşə maaş səy həxiş heste.

4. Har qılə şəxsi həmkaron ittifoğ soxtə iyan işdə sosialə marağon müdafiə kardeyo bə həmkaron ittifağı uzvbey həxiş heste.

Maddə 24

Har qılə şəxsi istirohət, iyan asudə vaxt, həmçinin koyə ruji bəağılınıştə hudud, iyan maaş doə bə mütəmadiyə məzuniyəti həxiş heste.

Maddə 25

1. Har qılə şəxsi işdəni iyan xeyzoni səhhəti iyan rifahi təmin kardeyo lozimbiə hardemon, takanemon, tibbiyə xıdmət, iyan lozimi sosialə təminatən daxilbiə jimonə səviyyə iyan bekorəti, noxəşəti, əliləti, vevə mandəti, pibeyəti, iyan çı şəxsi işdəni ku bə şıkrənibə səbəbonku jimonə vasitəon qin kardeədə bə təminatə həxiş heste.

2. Moəti iyan hırdənəti bə məxsusiyyə geydi iyan koməq səy həxiş heste. Nikohi səkiştədə, ya nikohiku bəkəno movardəbiə hırdənən i curə sosialə müdafiəku istifadə kardəninin.

Maddə 26

1. Har qılə şəxsi təhsil səy həxiş heste. Kami ibtidai iyan umumiyyə təhsil bepul bənine. İbtidaiyə təhsil icbari bənine. Har kəsi bə texnikiyə iyan pişə təhsili səyo imkanış bənine. Ali təhsilən de har kəsi gəbiliyyəti bə həmməy i curə dərəcədə miyəssər bənine.

2. Təhsil - bə insoni şəxsiyyəti tam inkişafıya iyan bə insoni həxən iyan bə əsasınə ozodətion hurməti zyod kardeyo səbəro kardə bənəine. Təhsil xəlğon irqi iyan diniyə qrupon arədə, iyəndı dərəsemon, duruminəti iyan dustəti mehkəm kardeyo iyan İbrə Milləton sulhi oğəte sahədə fəaliyyət nişo doyo koməq kardənəine.

3. Valideynon boştə hırdəsininə əğilon təhsili novi səçin kardeədə sərbəstin.

Maddə 27

1. Har qılə şəxsi cəmiyyəti mədəniyə jimonədə iştirək karde, hınəsənətikü həzz səy, elmiyə tərəğğiyədə iştirək karde iyan çəy foydəku istifadə karde həxiş heste.

2. Har qılə şəxsi müəllif bə elmiyə, ədəbiyə iyan hınəsənətə əsəron səkiştədə bə məydon beşə maddiyə iyan mənəviyə mənəfeyon noğə doy həxiş heste.

Maddə 28

Har qılə şəxsi bın Bəyonnomədə əks brə həx iyan ozodətion tam təminbrə sosialə iyan beynəlxəlgə reçini həxiş heste.

Maddə 29

1. Har qılə şəxsi əncəx çəy ozod iyan tam inkişafış mümkünbrə cəmiyyəti vədə vəzifonış heste.

2. İştə həx iyan ozodətion bə əməl vardeədə har qılə şəxs əncəx bə jələvonə məhdudiyəton məruz mande bəzine ki, əvon çı ғанuni tərəfikü çı co kəson həx iyan ozodətion zine iyan bəvon hurmət be təminatıku, iyan demokratikə cəmiyyəti əxlaqiyyə, ictimaiyyə, asayışə iyan umumiyyə rifahə tələbon bə vırə rosne məğsədi təmin kardəyku bə nav bo.

3. In həx iyan ozodətion bə əməl varde bə İMT məğsəd iyan prinsipın zidd nibənəine.

Maddə 30

In Bəyonnomədə hiççi bə konsə qılə devləti, bə şəxson qrupi, iyan bə co-co şəxson Bəyonnomədə elanbrə həx iyan ozodətion məhv kardeyo səbərobı de har qılə fəaliyyəti dastko be, ya konsə qılə joğə hərəkəti bə əməl varde həx doy təkinə təfsir karde əbini.
